

PHTHISIS

Quas à se conscriptas

In Celeberrima Vniuersitate Ingolstadiana

PRÆSIDE

WOLFGANGO HOEVERO MEDICINÆ DOCTORE ET
PROFESSORE ORDINARIO PRO TEMPORE DECANO.

Publicè defendere conabitur.

M. JOANNES SCHEIFLER MONACENSIS BOIVS

MEDICINÆ CANDIDATVS.

AD DIEM XIII APRILIS ANNO M. DC. XXXIX.

REVERENDISSIMIS, PERILLVSTTRIBVS, GENEROSIS,
NOBILIBVS, STRENVIS, PRVDENTIBVS, CONSVLTISSIMIS D. D.

STATVVM PROVINCIALIVM BAVARICORVM, COMMISSARIIS, DOMINIS
ET PATRONIS SVIS HVMLIMÈ COLENDIS,

Ab eodem Dedicata Nuncupata.

NOTIO THESIS I.

PHTHISIS nomen fortitur à πτῆσι vel φθίσι corruptum, consumo, labefacto, &c. φθίσι corruptor, consumo, deficio, tabesco, vel à πτῆσι spu, scribuntq; φθίσι quasi φθίσι excreatio, exspuitio. Verum vox Phthiſeos generaliter quamcunq; corporis extenuationem complectitur, ita vt Atrophix, febris hectica, marasmo tam senili quam retorrido, tabi item dorsali & renali, coxarix quam Ischiadicam in Coac. prænot. Hippoc. indigitat, vt & Cachexia, pulmonisq; vlceri teste Cels. accomodari soleat. Hippoc. 2. de Morb. Galen. l. de marcore c. 1. Cels. l. 3. c. 22.

II. Definitor autem Phthiſis propriè dicta quam Atheniensēs Galeno teste φθίσι nuncuparunt quòd sit Consumptio totius corporis cum tussi & febricula continua ex vlcere Pulmonis nata. Vide Galen. 3. aph. 10. 4. aph. 8. & 7. aph. 16.

III. Quando igitur Phthiſis dicitur esse totius corporis consumptio, distinguitur à tabe particulari v. g. cruris, &c. excluduntur insuper à Phthiſi ceteræ sine febre corporis vniuersi consumptiones vt sunt marasmus senilis, Atrophia, Cachexia, &c. deinde excluduntur à Phthiſi marasmus retorridus, atq; hectica febris, quæ licet non secus ac tabes tam liquidam quam solidam nostri substantiam depascantur, faciunt tamen istud absq; pulmonis vlcere.

IV. Sedes Phthiſeos, locusq; affectus est pulmo cum partibus suis, substantia nempe carnosa seu parenchymate, bronchijs, vasis & membranis; ipsum, tamen etiam Cor vitæ & nutritionis quavita continuatur principium, per consensum quidem pulmonum, at necessariò afficitur. Gal. l. 2. de diff. febr. c. 9. item l. de marasmo.

V. Causa Phthiſeos συνειλην conjugata & proxima est pulmonis vlcus.

VI. Causæ conjunctæ & proximæ antecedentes sunt vitiosa pulmonum constitutio, naturalis eorum debilitas, malum hæreditarium, naturalis etiam pectoris angustia & depressio, quibus collum longum & prominentes scapulæ qui Hipp. & græcis πτερυγίδες alati dicuntur. Apertio item vasis in pulmonibus causa Phthiſeos est, siue fiat per ανωσθυσαν, siue per διαπνέουσαν, siue per θάλασσαν: vomica partium vicinarum veluti gutturis in Angina, pectoris in pleuritide suppurata aut Empyemate Hipp. l. 5. aph. 15. Sputum sanguinis; à proprio etiam pulmonum nutrimento Phthiſis contrahitur.

VII. Aut quoniam aliunde à capite videlicet transmittitur, sic cum Catarrhus acris & nitrosus ex bile vel pituita falsa ad pulmones delabitur, nec per tussim extunditur, fungosam pulmonum substantiam facillè exedit & erodit: hæmorrhoidum item mensiumue suppressio, huc etiam facit vt plurimum ventriculi, Jecoris, Cordis & totius intemperies calida, ob quam fumi acres ad cerebrum eleuantur, ex quibus Catarrhi fiunt, huius modi Catarrhi ob sæuitiam & malignitatem θηρώδεις, ferini dicuntur, vt & ipsum vlcus ex ijs factum θηρώδης vocatur. Gal. 4. de loc. vlt. post med. 1. in 1. Epid. com. 17. 3. in 3. Epid. 32. in 1. Epid. com. 2. Fernel. 5. de part. morb. cap. de vlc. pulmon.

VIII. Inter Causas procatacticas numeratur aeris nimia caliditas, vel nimia frigiditas, constitutio aeris borealis, maximè post flatum Austri caput repletent, Hipp. l. 3. aph. 13. aer malignis qualitatibus contaminatus, anhelitus felium & canum teste Ambros. Parac. l. Chirurg. 20. fol. 862. Cibi omnes calidi & acres corrodendi facultate præditi, inprimis esus Leporis marini de quo Dioscor. l. 2. c. 18. Galen. 1. de medica. c. 1. Crapula, ingluuies, motus & exercitium immodicum post cibum potissimum initum, vel omnimoda intermissio, somnus nimius & immoderatus, vigilix item & lucubrationes nocturnæ, maximè pleno ventre, labor immodicus, Venus immodica, excrementorum retentio, purgationes nimix, tussis item diuturna & violenta, vomitus laboriosus, idus, casus, clamor vehemens, huc etiam refert Arist. Contagium 7. probl. 4. Galen. 1. de diff. febr. omniaq; alia quæ pulmonem ejusq; partes corrodendi, exulcerandi, & dilacerandi, rumpendiq; vim habent.

DIGNOTIO.

IX. Signa Pathognomonica Phthiſeos sunt dispnoea, vox læsa, pulsus paruus, creber, languidus, durus: febricula continua interdiu in visceribus delitescens, noctu verò magis sese manifestans,

& quæ progressu temporis aliarum febrium hecticarum ritu, cibo sumpto plus emicat, faciei color obscurus, aut minimè saltem viduus, genarum autem roseus, sudor nocturnus, Galen. 1. aph. 12.

X. Alia signa Phthiſeos sunt sputa purulenta, sputum tamen, vt refert Aetius, varium est pro natura vlcis, liuidum, album, paruū, sincerum mixtum ex albo, pallido, viridi, latum, rotundum, durum, glutinosum, rarum, diffusum, inodorum aut fatidum. Hipp. 5. aph. 11. Aet. lib. 1. cap. 8.

XI. Phthiſis ratione causæ prægressæ multiplex est, quædam à Catarrho falso, quædam à sputo cruento, quædam è grumo sanguinis. Magnum vlcus pulmonis cognoscitur è copia puris, si tamen æger exspuere possit, Catarrhus falsus, acer, & ceteræ causæ viscis exulcerantes cognoscuntur ex supradictis. Contagium & hæreditaria dispositio relatione ægrotantis designatur.

PRÆNOTIO.

XII. Phthiſis morbus est lethalis, præsertim confirmatus. Hipp. lib. 1. de morb.

XIII. Item ea quæ sequitur Empyema maximam curandi difficultatem parit, quia vlcus continuo pulmonum motu & tussi, sine qua expectoratio fieri nequit, magis disrumpitur, nec coalescere potest, & Medicamentorum vis longo tractu ferè exolefcit, nec de uastata pulmonum substantia vllà arte refarciri potest. Hen. Petra. lib. 1. differt. Harm. 15.

XIV. Licet vlcus pulmonis ferè insanabile existat, non omnem tamen prorsus medelam respuit, si statim primis diebus priusquam phlegmone prehenderit, ad curationem veniatur. Galen. 5. Meth. cap. 8. & 11.

XV. Phthiſis est Morbus naturæ longus, contagiosus, obueniens ab anno 18. vsq; ad 35. Hippoc. sect. 5. aph. 9.

XVI. Inter anni partes Phthiſeos feracior est Autumnus pluuius & Australis post æstatem siccam & Aquiloniam, Malum item & Ver. Hippoc. sect. 3. aph. 13. 6. Epidem. sect. 7.

XVII. Ad Phthiſin proniores sunt iij qui caput habent imbecillum, Catarrhis obnoxium falsis, præcipuè tussiculosi, sputatores sanguinis, pleuritici quibus pus intra 40. dies à ruptione abcessus non repurgatur, & quibus consueta sanguinis euacuatio substitit, præsertim suppressio mensium: Hipp. 2. prorrhetic.

XVIII. Pessima, imò lethalia sunt auguria vnguuium curatio, facies Hippocratica, oedema pedum, cibi fastidium, sitis, sputum carbonibus injectum graueolens, deterius si in aquam marinam aut falsam coniectum subsidat: capillorum defluuium, diarrhœa, Hippoc. 2. prog. t. 49. sect. 5. aph. 11. & 12. Aristot. in sect. probl.

XIX. Mortale etiam signum est si caruncula quædam mollis seu ipsius pulmonis particula & Bronchiò arteriæ asperæ tussiendo expectoratur cum dispnoea perpetua. Phthiſis cum puris sputum retinetur, moriuntur; solent etiam Phthiſici præsertim quando mortis sunt proximi, mente errare, sed perrarum hoc est, plerumq; enim Phthiſici integris sensibus expirant. Hippoc. 1. de loc. aff. c. 1. 7. aph. 26. 5. Epid. in hist. Hecafon. in Omilo & ex Rhase l. 4. conf.

CURATIO.

XX. Methodus medendi vt Galenus noster & cum eo vniuersa Schola medica vbiq; clamat in omnibus morbis ritè curandis ad vnguè seruari debet; qui secus fecerit, ea Medicamenta non solum non erunt θενώχρητες, sed potius ignis in manu stulti; aut gladius in manu furiosi. Cùm verò Methodi medendi proprium Instrumētum sit Indicatio, græcis ἰνδείξις, hanc nisi Medicus sedulò obseruaret, felix curatio vix speranda erit. Vide Galen. in lib. 14. meth. med. & in 2. de arte curandi ad Glaucon.

XXI. Indicationes artificiosæ à causa tum antecedente tum ipso vlcere in pulmone desumuntur, sic vlcus exsiccationem, inde cicatricis productionem, sordidum abstersionem exigit; Catarrhus diuersione & in contrarium reuulsione, sistitur. Vasorum apertio acerba & astringentia, ruptura glutinantia, aliaq; 5. Meth. cap. 3. 4. 5. 6. à Galen. descripta præsidia poscit.

XXII. A Chirurgia pro Phthiſi quidem ipsa nihil mutuabimur: ratione verò causarum antecedentium, multa peti queunt præsidia. Nam vbi Catarrhus falsus Phthiſin facit ac fouet; cauteria impressa conducunt, si à vasorum disrptione aut apertione malum tra-

hat originem; phlebotomia aliquoties etiam repetita cum res ita exigit, auxiliatur: quò reuocari merentur alia omnia, quæ reuulsioni deriuationiue subseruiunt.

XXIII. E pharmacorum classe purgantibus nullus, lenientibus, si opus fuerit, est locus: sed exsiccantibus, abstergentibus, consolidentibus, Paul. Ægin. Bolum Armen. tamquam optimum auxiliium commendauit quam ex Aq. mulsæ aut ptisana exhibet. Trallian: hæmatiti instar pollinis læuigato, & cum succo mali punici aut polygoni propinato plurimum tribuit, seq; Phthiſicum qui pus exspuerat, eo pacto percurasse scribit.

XXIV. Vlceri curando communia sunt remedia sputum promouentia & vlcus mediocriter abstergentia: quæ sputum promouent, ea adhibentur quæ in tussi abstergunt verò decoct. hordei integ. saccharat: decoct. Cicer. Betonic. prass. Jrid. hyssop. ex aq. mulsæ ferum lactis cum sacch. mel rosat. sacch. rosat. è succo vel fol. diaireos simpl. syrup. è liquiriz. hyssop. scabios. è prass. vel marub. Ecleg. è succ. caul. è pulmone vulpis, è pino, sanum & expertum. è scylla, &c.

XXV. Vlcus perfectè sanant Pimpinella, Tussilago, Veronica, Numularia, potentilla, &c. è quibus conficienda vel decocta græcis ἀποσφύρατα vel syrup. additis pectoralibus vino dulci, melle, sacch. passulis, Caricis, dact. liquiriz.

XXVI. Extrinsecus pro tussis lenimine pectoris regioni applicetur cataplasmata ex Altheæ fol. sem. lini, decoct. fenigræc. &c. item inunctiones ex ol. Myrrhin. aut rosac. adjectis interim alum. acacia, malicor. gallâ, hypocyf. &c. licet etiam quasdam paruas pilul. conficere ex ros. santal. ligno aloes, cinnam. Ladano, &c. quæ assidue manibus gestentur & naribus admoueantur.

XXVII. Aer eligatur siccus, vel talis, qualis Galeni tempore in Tabijs habebatur, loco inter Surrentū & Neapolim medietas alitudinis, vt ipse explicat 5. meth. 12. quòd si aer talis naturæ haberi non possit, accenso igne ex Lauro, Junipero, & similibus odoratis medicamentis, præparetur. Sic Celsus l. 3. c. 22. scribit, si vires patiantur, longa nauigatione & cæli mutatione opus esse, ideoq; aptissimè ex Italia Alexandriam iri. Plinius magnopere laudat vt Phthiſici viuant in saltibus, vbi pix nascitur.

XXVIII. Alimenta sint optimi succi qualia sunt v. g. ptisana hordeacea, panis ex optimo Jure præparatus, oua recentia, carnes pullorum, caponum, perdicum, turdorum, &c. Item carnes cancorum, testudinum, cochlearum, ranarum, hisce enim carnibus & confusis, & destillatis, & varijs rationibus præparatis & pro alimento, & pro potione, maximopere delectantur.

XXIX. In Phthiſi maximè commendatur Lac à Galeno lib. de maras. cap. vlt. 3. de aliment. fac. cap. 15. propinari autem debet recens ab vbere multum, admixto saccharo aut melle rosac. ne coaguletur in ventre.

XXX. Galenus loc. cit. l. 7. meth. cap. 6. primas tribuit Lacti humano: quod si cui illud minus ardeat ceu puerile alimentum, illi dandum est Asinum velut Asino vt cap. cit. idem Galenus jocose ludit, huic succedit caprillum & Bubulum auth. Aet. Avic. 1. 5. c. 5.

XXXI. Pro potu Phthiſici vtantur Aq. mulsæ aut decoct. hord. decortic. vel radic. Liquiriz. radic. chinæ, &c. interdum vt Celso visum est, debilibus præsertim, pauxillum vini indulgere possumus.

XXXII. Somnus esto moderatus & nocturnus; exercitia blanda, vacuo ventre, vt deambulationes, frictiones non improbantur. Aluus lenis quamquam conferat, ne tamen in diarrhœam degeneret (quæ in Phthiſici lethalis est) non admodum irritanda est. Animus sit quietus, immunitis ab omni grauiori cura, huius siquidem magna est efficacia attestante Seneca l. de Animi Tranquil. c. 10.

PROBLEMAT A.

- I. An semper Contraria contrarijs, vt Hippoc. in lib. de flat. & 2. aph. 22. statuere videtur: an quandoq; similia similibus vt Hermetici contendunt, curari debeant?
- II. Cur Pulmo vulpis, vituli, vulcuris, Cerui, &c. Phthiſici profunt?
- III. Cur quando LYNA est in Cancro, maximè in plenilunio, vel post vnum aut alterum diem tussientes aggrauantur, plerumq; suffocantur & moriuntur?
- IV. An verum sit illud: plures sanat ille: in quem plures confidunt?
- V. An Dies & hora mortis præcisci, prædicariq; ægris à Medico possit?

Omnia ad maiorem DEI, Deiparæq; Gloriam.

Aude aliquid, conare PHTHISIN depellere Terrâ,
Si facies HERBAM porrigeris Illa Tibi.

Ita debuit, ita voluit, lubensq; applausit.

MARINVS MARIANVS AVGVSTANVS
Medicinæ Studiosus.

PIA TERRARVM ORBIS ÆGROTANTIS SVSPIRIA
AD THESIVM PROPVGNA TOREM.

Hippocrates prope, prope Machaones; actum est;
Extremam huius animam Debili Orbis agit.
Dicite, sinosis, quo morbo langueat Orbis,
An Cancrum, aut Vermes forsitan Orbis habet?

Rupturam Celsus putat, hic Podagram, iste Phrenesin,
Hic Spasmodum, aut Varos, hic putat esse Febrim.
Erratis Medici: PHTHISIS est: si queritis unde!
Ab nimium effusum est sanguinis, Inde PHTHISIS.
Inde cruentatos Terra hæctenus exspuit Imbres;
O MEDICE, extremam, si potes, affer Opem!

PHITHI

Quand le confesseur

In Celestina Venerabile Ingolstadtian

PRIDE

WOLFGANG HOEVEER MEDICINAE DOCTOR ET
PROFESSOR ORDINARIO PRO TEMPORE DECANO.

Public de l'Inde

M. JOANNES SCHWIFLER MONACENSIS BOIVS
MEDICINÆ CANDIDATUS.

MEM XIII APRILIS ANNO RE DC

AD THEM XII APRILIS ANNO .M. DC. XXXIX

REVERENDISSIMIS; PERILLVSTRIBVS. GENEROSIS
NOBILIBVS. STRENVIS. PRUDENTIBVS. CONSULTISSIMIS D. D.

STATVM PROVINCIALVM BAVARICVM COMMISSARIIS DOMINIS
ET PATRONIS SVIS HUMILITIM COLENDIS

Ad rothum Dictionis Nuncupat.